

**Одеський національний університет імені І. І. Мечникова**  
**Факультет міжнародних відносин, політології та соціології**  
**Кафедра суспільних комунікацій та регіональних студій**

**Силабус курсу**  
**"Соціологія туризму"**

|                 |                                                                                                                               |
|-----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Обсяг           | Загальна кількість: кредитів 3; годин - 90; залікових модулів - 1; змістовних модулів - 1                                     |
| Семестр, Рік    | III / 2                                                                                                                       |
| Дні, Час, Місце | за розкладом занять                                                                                                           |
| Викладач (і)    | Мосійчук Тамара Євгеніївна, кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри суспільних комунікацій та регіональних студій |
| E-mail:         | t.mosiychuk@onu.edu.ua                                                                                                        |
| Робоче місце    | Кафедра суспільних комунікацій та регіональних студій                                                                         |
| Консультації    | Очні консультації: 1 год., вівторок, 14.00-15.00<br>Онлайн-консультації: ZOOM – четвер 15.00-15.30                            |

### **КОМУНІКАЦІЯ**

Спілкування в аудиторії за розкладом. В позааудиторний час студенти зможуть поставити питання під час консультації (вівторок, з 14.00-15.00). Інші види комунікації: група в Viber, очна та онлайн Zoom-консультації за розкладом.

e-mail: t.mosiychuk@onu.edu.ua

аудиторія: за розкладом

**АНОТАЦІЯ КУРСУ** (місце даної дисципліни в програмі навчання; мета курсу; тематика)

**Предмет вивчення дисципліни** - становлення, розвиток і функціонування туризму як соціального явища і форми його самоорганізації; специфіка мотивації дій, відносин і моделей поведінки індивідів, залучених в туризм; особливості інституціалізації цих зв'язків і відносин в ході соціальної активності туристичних індивідів і груп; закономірності взаємозв'язку і взаємозумовленості туризму з іншими сферами життєдіяльності людей.

**Пререквізити курсу:** ефективність засвоєння змісту дисципліни "Соціологія туризму" значно підвищиться, якщо студент попередньо опанував матеріалом таких дисциплін як: "Філософія", "Психологія", "Організація туризму" "Релігієзнавство".

**Мета курсу** - формування у студентів наукових знань про закономірності становлення та функціонування туризму як соціальної системи, розкриття специфіки соціальних структур і зв'язків в цьому соціальному феномені на базі зарубіжних і вітчизняних соціальних теорій

**Завдання дисципліни:** - 1) вивчення туризму як соціальної системи; 2) виявлення соціальних зв'язків і відносин між різними соціальними спільнотами і сферами життєдіяльності людей в області туризму і за допомогою туризму; 3) виявлення специфічного впливу туризму на стратифікаційну структуру суспільства; 4) вивчення туризму соціологічними методами для вирішення управлінських завдань.

**Очікувані результати.** Здобувач повинен знати:

- сутність понять «соціологія», «соціологія туризму», «соціальна структура», «соціальний моніторинг», «соціологічні дослідження» та ін.
- основи проведення соціологічних досліджень у сфері туризму;
- основні види інструментарію для проведення соціологічних досліджень у сфері туризму;
- про закономірності розвитку суспільства як соціальної системи і функціонування такої його підсистеми як сфера туризму;
- динаміку уявлень про сферу туризму як соціальний феномен 21 століття;
- сучасні соціальні теорії туризму;

- спеціальні теорії мотивації в сфері туризму;

**вміти:**

- застосовувати отримані знання для вирішення конкретних професійних завдань;
- визначати і аналізувати мотиви поведінки споживачів туристичних послуг;
- використовувати методи соціологічних досліджень в сфері туризму на практиці;
- визначати поняття культури туристичного обслуговування.

## **ОПИС КУРСУ**

### ***Форми і методи навчання***

Курс буде викладений у формі лекцій (16 год.) та практичних занять (14 год.), організації самостійної роботи студентів (60 год.).

Основна підготовка студентів здійснюється на лекційних та практичних заняттях, але у значній мірі покладається на самостійне вивчення предмета студентами денної форми навчання під час семестру. Під час викладання дисципліни використовуються методи навчання: словесні (лекція, пояснення); наочні (демонстрація Power Point); практичні (практичні роботи); робота з підручником (під керівництвом викладача, самостійна робота студентів).

### ***Перелік тем (загальні блоки)***

#### **Тема 1. Соціології туризму як наукова дисципліна. Виникнення і розвиток соціології туризму.**

Визначення соціології туризму. Об'єкт і предмет соціології туризму. Функції соціології туризму. Основні категорії соціології туризму. Соціологічні ідеї туризму в сумісних з соціально-гуманітарних науках. Становлення соціології туризму: основні теоретичні підходи. Інституціоналізація соціології туризму.

#### **Тема 2. Туризм як соціокультурний феномен. Людина у сфері туризму.**

Соціокультурні явища і феномени: сутнісні ознаки. Соціокультурні характеристики туризму. Людина як жива біопсихологічна система. Турист: визначення та соціодемографічні детермінанти. Людина у туристичній сфері: статуси, ролі, типи.

#### **Тема 3. Туристська поведінка.**

Поведінка людини: соціологічний дискурс. Туристська поведінка з позицій плюралістичного підходу. Системноструктурний підхід до розуміння туристської поведінки людини. Модель туристської поведінки.

#### **Тема 4. Туристична група**

Соціально-групові характеристики туристичних груп.. Соціальні статуси і ролі у туристичній групі. Лідерство і керівництво у туристичній групі. Конфлікти в туристичній групі.

#### **Тема 5. Туристична діяльність.**

Структура та функції туристичної діяльності. Класифікація туристичної діяльності.

#### **Тема 6. Туристичні господарчі організації.**

Туристична господарча організація: соціологічні підходи. Характеристика туристичної господарчої організації. Механізми побудови туристичної господарчої організації. Типологія туристичних господарчих організацій. Лідерство і менеджмент у туристичних господарчих організаціях.

#### **Тема 7. Інституційні характеристики туризму.**

Соціальний інститут туризму: родові ознаки. Туризм як господарчий і культурний соціальний інститут.

#### **Тема 8. Соціальне управління сферою туризму.**

Теоретико-методологічні засади управління сферою туризму. Соціологічна концептуалізація управління сферою туризму.

#### **Тема 9. Соціологічні дослідження у сфері туризму.**

Методологія і напрями соціологічних досліджень у сфері туризму. Методика і техніка соціологічних досліджень у сфері туризму. Соціологічний аналіз та використання його

результатів у сфері туризму.

### **Рекомендована література**

#### **Основна:**

1. Горський С В. Соціологія туризму// Соціологія: навчальний посібник. К., 2003.
2. Лукашевич М.П., Шандор Ф.Ф., Мошак С.М. Соціологія туризму: підручник. Київ: Знання, 2015. 303 с.
3. Паніотто В., Харченко Н. Методи опитування: підручник. Київ: Києво-Могилянська академія, 2017. 342 с
4. Сірий Є.В. Соціологія: загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії: навчальний посібник. Київ: Атіка, 2004. 480 с.
5. Соціологічне забезпечення управлінської діяльності [Електронний ресурс]: навчальний посібник. КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Мельниченко А.А., Іщенко А.М., Акімова О.А. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 116 с.
6. Соціологія: терміни і поняття: навчальний словник-довідник / за заг. ред. В.М.Пічі [Ю.Ф.Пачковський, О.І.Пташник-Середюк, С.А.Шудло та ін.]. Львів: Новий Світ-2000, 2018. 658 с.
7. Черниш Н. Соціологія. Курс лекцій. Львів: Кальварія. 2003. 544 с.
8. Якісні дослідження в соціологічних практиках: навчальний посібник; за ред. Н.Костенко, Л.Скокової. Київ: ІС НАНУ. 2009. URL: [https://isoc.com.ua/assets/files/library/gs\\_ok.pdf](https://isoc.com.ua/assets/files/library/gs_ok.pdf)

#### **Допоміжна:**

1. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Соціологія. Загальний курс: підручник. Київ: Каравела, 2011. 408 с.
2. Паніна Н. В. Технологія соціологічного дослідження. Київ: Наукова думка, 2006. 232 с.
3. Пилипенко В.Є., Вишняк О.І., Куценко О.Д. та ін. Спеціальні та галузеві соціології: навчальний посібник. Київ: Каравелла, 2003. 304 с.
4. Сучасні методики контент-аналізу: навчальний посібник / За заг. ред. Костенко Н., Батаєвої К., Іванова В. Київ: Кондор, 2018. 256 с.
5. Albers M J. Introduction to Quantitative Data Analysis in the Behavioral and Social Sciences. John Wiley & Sons, 2017. 219 p.
6. CleffT Applied Statistics And Multivariate Data Analysis For Business And Economics. - Springer, 2019 . 474 p .
7. Cronk B.C. How to Use SPSS A Step-By-Step Guide to Analysis and Interpretation (10th e d ). Routlege, 2018. 165 p.
8. Ott R.L, Longnecker M. An Introduction To Statistical Methods And Data Analysis (7th Edition). Cengage Learning, 2016. 1174 p.

### **Політика оцінювання**

При вивченні навчальної дисципліни здійснюється поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється наступними методами: - опитування за програмним матеріалом, який викладається на лекціях; - обговорення дискусійних питань, що розглядаються на практичних заняттях; - відпрацювання практичних навичок; - оцінювання виконання самостійної роботи;

Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку, що отримується за результатами всіх видів поточного контролю. Підсумкова оцінка визначається як проста сума балів за результатами поточного контролю за 100-бальною шкалою та контрольної роботи.

Здобувач одержує підсумкову оцінку за залікову навчальну дисципліну, якщо за результатами поточного контролю він набрав 60 і більше балів. Якщо за результатами поточного контролю здобувач набрав менше 60 балів, він повинен виконати залікове

завдання і з урахуванням його результатів одержати відповідну кількість залікових балів із дисципліни. Якщо за результатами поточного контролю здобувач набрав 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він також може виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів підвищити свою підсумкову оцінку з дисципліни

| Поточний контроль   |    |    |    |    |    |    |    |    | Контрольна<br>робота за<br>змістовним<br>модулем<br>(тестування) | Сума<br>балів |
|---------------------|----|----|----|----|----|----|----|----|------------------------------------------------------------------|---------------|
| Змістовий модуль №1 |    |    |    |    |    |    |    |    |                                                                  |               |
| T1                  | T2 | T3 | T4 | T5 | T6 | T7 | T8 | T9 | 20                                                               | 100           |
| 8                   | 9  | 9  | 9  | 9  | 9  | 9  | 9  | 9  |                                                                  |               |

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

\*Контрольна робота за змістовим модулем здійснюється у формі письмових тестових завдань після завершення вивчення всього навчального матеріалу. Тестові письмові завдання для модульної контрольної роботи складаються з 20 тестових завдань і відповідають змісту навчального матеріалу навчального курсу. За кожну правильну відповідь на одне тестове завдання студент отримує 1 бал.

### Самостійна робота здобувачів

Робота здобувачів складається з самостійного вивчення з певного переліку тем або тем, що потребують поглибленого вивчення. Самостійна робота студентів контролюється у вигляді тестів, контрольних робіт, колоквиумів і звітів. Питання з тем, що відведені на самостійне вивчення, включені до контрольних заходів. Увесь обсяг самостійної роботи містить завдання, які вимагають від студента систематичного самостійного виконання.

В якості самостійної роботи здобувач може пройти професійні курси/тренінги, професійне стажування, онлайн-курси, громадянську освіту, отримати відповідний сертифікат на освітніх платформах, що може бути зараховано як періодичний, поточний та фрагмент підсумкового контролю.

Результати навчання, здобуті у неформальній/інформальній освіті, визнаються згідно Положення про порядок визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та інформальної освіти [https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polozhennya\\_neformalna\\_osvita\\_2024\\_final.pdf](https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polozhennya_neformalna_osvita_2024_final.pdf)

Здобувач може самостійно обрати ресурси, які будуть відповідати навчальній дисципліні. Для зарахування в якості періодичного, поточного або фрагмента підсумкового контролю здобувач має подати документ, що підтверджує неформальну освіту, програму, зробити опис компетентностей та результатів навчання, сформованих під час неформальної освіти.

Викладач залишає за собою право перевірити сформованість перелічених компетентностей та результатів навчання.

### ПОЛІТИКА КУРСУ

**Політика щодо дедлайнів та перескладання:** поточні практичні та семінарські роботи, підсумковий тестовий контроль здійснюються в аудиторії. У разі відсутності або низького результату всі роботи перескладаються одноразово протягом двох тижнів в день планової консультації. Всі індивідуальні самостійні завдання мають бути здані і захищені не пізніше передостаннього заняття. У разі порушення термінів здачі і захисту самостійних індивідуальних завдань кількість балів за їх виконання зменшується. Підсумковий контроль здійснюється в аудиторії на передостанньому тижні. У разі відсутності або низького результату підсумковий тестовий контроль перескладається одноразово на останньому тижні в день планової консультації.

**Політика щодо академічної доброчесності:** Здобувач вищої освіти та лектор повинні дотримуватися академічної доброчесності згідно Кодексу академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І.І. Мечникова <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/acad-dobrochesnost.pdf>

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Неприйнятним у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікронавушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо). За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: зниження результатів оцінювання поточного та підсумкового контролю; повторне проходження оцінювання; призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, контрольні роботи, тести тощо).

**Політика щодо відвідування: відвідування лекцій** – вільне, практичних занять – обов'язкове; запізнення не бажані. Бали за відвідування занять не нараховуються. Поважною причиною відсутності на заняттях вважається хвороба, що підтверджується довідкою від лікаря (лікарняним листом).

**Мобільні пристрої:** допускається використання смартфона, планшета або іншого пристрою з доступом до інтернет-мережі під час лекції або практичного заняття у випадках роботи з інформаційними джерелами та їх обговоренням (визначається лектором).

**Поведінка в аудиторії:** ділова та одночасно творчо-емоційна атмосфера на лекціях та практичних заняттях, під час контрольних заходів – зосереджена, без розмов та відволікань.